Om döttrars utsatthet

»samma saker gäller här som i övriga samhället«

Efter närmare två dygn på förlossningen födde jag i augusti en dotter. Under tiden som jag låg och väntade på att värkarna skulle sätta igång ordentligt följde jag den berörande nyhetsrapporteringen om en annan dotter som försvunnit. Den unga, frilansande journalisten Kim Wall följde med uppfinnaren och ubåtsbyggaren Peter Madsen på en tur i hans ubåt. Tanken var att hon skulle skriva ett reportage om Madsen, men hon kom aldrig tillbaka. Under samma tid som jag låg och väntade på att mitt barn skulle komma till världen, skulle det senare visa sig att Kim Wall genom sadistiskt våld blivit fråntagen sitt liv. I nuläget tyder allt på att det var Madsen som dödade henne.

Kim Wall var något yngre än jag men vi tillhörde båda generationer som kunnat ta tillvara på det som våra mödrars generationer kämpat för, nämligen att också som kvinna få anses vara människa fullt ut och som sådan få bidra med sina gåvor och få utvecklas i sin personlighet. I minnesord över Wall framträder en ung kvinna som tillåtits att blomma. Hon tycks ha varit rolig, nyfiken och intelligent. Karriären som en lysande journalist var redan i full gång. De stora tidningarna publicerade hennes reportage och världen låg öppen för henne. Tills någon (högst troligt Madsen) satte stopp för det.

Under oktober månad drog kampanjen *#metoo* fram genom sociala medier. Kända och folkkära medieprofiler avslöjades en efter annan att ha begått grova övertramp gällande trakasserier och övergrepp. Många kvinnor som upplevt sig tystade tog tillfället i akt och trädde fram. Berättelser som så ofta annars inte blir trodda, utan där förövaren går fri och fortsätts att hållas om ryggen blev för en gångs skull lyssnade till. Företag som säger sig stå för jämställdhet har tvingats att hårdgranska sig själva och självbilden stämmer uppenbarligen ganska illa med hur många anställda upplever situationen.

Att vara feminist idag har ofta en negativ klang hos kvinnor liksom hos män. Feminismen anses ha gått för långt. De som kämpar för kvinnors rätt anses inte sällan vara jobbiga, extrema ibland rent utav otacksamma. Vi har ju nått långt med jämlikhet så varför gnälla? Feminismen och kampen för kvinnors värde har åstadkommit mycket gott genom historien. Tack vare den kan kvinnor som Kim Wall och jag själv få möjlighet att blomma som människor. Tyvärr behövs det bara en enda man för att stoppa det. För Kim Wall innebar det en förlust av livet, för många andra av oss stannar det vid en förlust av självkänslan eller livsmodet. För det är det som sexismen gör. Den dödar effektivt, snabbt eller långsamt. För den enskilda kvinnan kan decenniers, ja seklers kamp, omkullkastas på ett litet kick av att en enda människas kvinnoförakt får fritt spelrum. Detta förakt tenderar att näras ju friare kvinnan är och vill vara.

Sexism har väldigt lite med sex att göra men alltid med makt. Sexism handlar om att ta otillbörlig makt över en annan människa för att kuva denna och hindra henne från att blomma och växa. Sexism handlar alltså om att vilja förminska och att inte vilja väl. Det kan ta sig uttryck i sexuella övergrepp, kvinnomisshandel men också i psykiska övergrepp som exempelvis kan ske på en arbetsplats.

Hur ser det då ut i kyrkan? Eftersom detta är en inomkyrklig tidning dristar jag mig till självkritik och påstår att samma saker gäller här som i övriga samhället. Eftersom sexism handlar mycket om skuld och skam bör vi vara uppmärksamma. Kyrkan har en lång och bred historia av att skamma och skuldbelägga fel personer. Samtidigt ska sägas att vi också har goda förutsättningar som kan hjälpa till motsatsen: till ökat livsmod och glädje. Visst finns det många gånger ett arbete som pågår i form av enskilda människors enträgna arbete eller kontaktpersoner på stiftskanslien men detta hjälper föga så länge arbetet inte pågår metodiskt förebyggande och kunskapen om sexism ständigt uppdateras på bred front bland förtroendevalda såväl som i biskopskollegiet, domkapitlen och bland församlingsarbetare. Hur hanterar vi exempelvis de fall där män har gått över gränsen på tok för långt vad gäller trakasserier men också övergrepp och ändå har fått jobba kvar inom kyrkan och därmed riskerar att utsätta fler människor? Det är några få exempel som i värsta fall avspeglar en dålig kultur och i bästa fall en okunskap. Okunskap kan utbildas bort. Knepigare är det med dåliga kulturer. Där krävs en målmedvetenhet och en långsiktighet som sällan gynnas i vår tid. Inte alla män begår övergrepp men alla män och kvinnor, har ett ansvar för att arbeta mot normalisering av sexistiska trakasserier och verka för en framtid där vi vill att våra döttrar ska leva. Övergrepp kommer måhända alltid att förekomma men vi kan jobba för en kultur där det är normalt att den som blivit utsatt ska skyddas och bli trodd. Inte den som förövar en annan människa hennes livsnerv.

JENNY KARLSSON